

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

A

Paper-III SOCIAL WORK

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JAN - 20318

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 75

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदांश प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूप केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळा किंवा काळा बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

JAN - 20318/III—A

SOCIAL WORK
Paper III
समाजकार्य
प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Absenteeism is :
- (a) Intentional absence
- (b) Un-intentional absence
- (c) Habitual absence
- (d) Un-authorized leave
- (A) (a), (c), (d)
- (B) (a), (d)
- (C) (a), (c)
- (D) (b), (c), (d)
2. Motivation-Hygiene theory is coined by :
- (A) Maslow
- (B) McClelland
- (C) H. Fayol
- (D) Herzberg

1. अनुपस्थिती म्हणजे :
- (a) जाणीवपूर्वक अनुपस्थिती
- (b) सहेतुक अनुपस्थिती
- (c) सातत्यपूर्ण अनुपस्थिती
- (d) अनधिकृत रजा
- (A) (a), (c), (d)
- (B) (a), (d)
- (C) (a), (c)
- (D) (b), (c), (d)
2. प्रेरणा-हायजिन सिद्धान्त या शास्त्रज्ञाने मांडला :
- (A) मॅसलो
- (B) मॅकलेलॅन्ड
- (C) एच. फेयॉल
- (D) हर्जबर्ग

3. **Assertion (A)** : There is monoculture in cropping pattern in Agriculture Industries.

Reason (R) : There is influx of migrant labours in agriculture sector.

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

4. Third party intervention is known as :

(A) Adjudication

(B) Counselling

(C) Arbitration

(D) Conciliation

3. **विधान (A)** : कृषी उद्योगात एकसारखीच पीक प्रथा दिसत आहे.

कारण (R) : कृषी क्षेत्रात स्थलांतरित कामगार अतिप्रमाणात वाढले आहेत.

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे

4. त्रयस्थ हस्तक्षेप म्हणजे :

(A) न्यायनिवाडा

(B) समुपेक्षण

(C) लवाद

(D) समझोता

5. Standing order means
- (A) Document having terms and conditions of employment
- (B) Order passed by High Court
- (C) Standing instructions given by employer
- (D) Conciliation agreement
6. suspension of work by an employer.
- (A) Closure
- (B) Strike
- (C) Lay-off
- (D) Lock-out
7. The ESIC scheme raised the monthly wage from :
- (A) Rs. 6,500 to 10,000
- (B) Rs. 21,000 to 25,000
- (C) Rs. 10,000 to 15,000
- (D) Rs. 15,000 to 21,000

5. स्थायी आज्ञा म्हणजे :
- (A) नौकरी/रोजगाराबाबतच्या सेवाशर्तीचा समावेश असलेले कागदपत्र
- (B) उच्च न्यायालयाने दिलेले आदेश
- (C) मालकाने दिलेली स्थायी सूचना
- (D) समझौता करार
6. म्हणजे मालकाकडून कामास स्थगिती.
- (A) बंदी
- (B) संप
- (C) ले-ऑफ
- (D) टाळेबंदी
7. ई.एस.आय.सी. योजनेने मासिक मजूरी वाढवली.
- (A) 6,500 रु. ते 10,000 रु.
- (B) 21,000 रु. ते 25,000 रु.
- (C) 10,000 रु. ते 15,000 रु.
- (D) 15,000 रु. ते 21,000 रु.

8. **Assertion (A)** : In India employees turnover rate is quite high in industries.

Reason (R) : Burn out and low morale at workplace is also high in private sector.

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

9. Third party intervention in case of employer-employee dispute

(A) Arbitration

(B) Adjudication

(C) Conciliation

(D) Compromise

8. **विधान (A)** : भारतात कर्मचाऱ्यांमध्ये नोकरी बदलण्याच प्रमाण अधिक आहे.

कारण (R) : खाजगी उद्योगात संपूर्ण तणावपूर्व स्थिती आणि न्यूनतम मानसिक धैर्य याच प्रमाण सुद्धा अधिक आहे.

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे

9. मालक-कामगार संघर्षात त्रयस्थ व्यक्तीने केलेला हस्तक्षेप :

(A) लवाद

(B) न्यायनिवाडा

(C) समझोता

(D) तडजोड

10. The provision of CSR is under
- (A) The Companies Act 2013
(B) The Company Registration Act 2012
(C) The Corporate Responsibility Act 2014
(D) The Corporate Act 2013
11. A mental hospital with 50% annual rate would see half of its discharged patients return within a year.
- (A) Recession
(B) Recovery
(C) Recidivism
(D) Classification
12. Which of the following is *not* a function of a psychiatric social worker ?
- (A) Intake interview
(B) Developing plan of care
(C) Discharge decision
(D) Rehabilitation
10. सी.एस.आर. ची तरतूद कशाच्या अंतर्गत आहे ?
- (A) कंपनी कायदा 2013
(B) कंपनी नोंदणी कायदा 2012
(C) उद्योगांच सामाजिक दायित्व कायदा 2014
(D) कारपोरेट कायदा 2013
11. ज्या मनोरुग्णालयात वर्षीकाठी 50% दर असल्यास अशा रुग्णालयाचे उपचारानंतर सुट्टी मिळालेले निम्मे रुग्ण एका वर्षीच्या आत परत आलेले दिसतील.
- (A) मंदी
(B) बरे होणे
(C) प्रवेश सातत्य
(D) वर्गीकरण
12. हे मानसोपचार समाजकार्याच कार्य नाही.
- (A) प्रवेश मुलाखत
(B) काळजीचा नियोजन तयार करणे
(C) निर्णय देण्याचा
(D) पुनर्वसन

13. Which of the following disorders are genetically caused ?

- (a) Down syndrome
- (b) ADHD
- (c) Asperger syndrome
- (d) Phobias

Codes :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (d)
- (C) (a), (c)
- (D) (b), (c)

14. Which of the following professionals in the field of rehabilitation cannot apply for RCI accreditation ?

- (A) Clinical psychologist
- (B) Social workers
- (C) Speech therapist
- (D) Medical practitioners

13. खालीलपैकी हे आजार जनुकीय कारणमुळे होतात.

- (a) डॉउन सिंड्रोम
- (b) एडीएचडी
- (c) अॅस्परजर सिंड्रोम
- (d) अकारण भीती

संकेतांक :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (d)
- (C) (a), (c)
- (D) (b), (c)

14. खालीलपैकी कोणते व्यावसायिक आर.सी.आय. मानांकनासाठी अर्ज करू शकत नाहीत ?

- (A) वैद्यकीय मानसोपचारतज्ञ
- (B) समाज कार्यकर्ता
- (C) वाचा उपचारतज्ञ
- (D) वैद्यकीय व्यावसायिक

15. **Assertion (A)** : Prevention of sexual harassment at workplace is a myth.

Reason (R) : Employer and employees strictly adhere to gender equality.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true and (R) is false
(D) (A) is false and (R) is true

16. **Assertion (A)** : Trade Unionism in India is in doldrum phase.

Reason (R) : Competitive market economy and globalization has changed management policy and practices.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true and (R) is false
(D) (A) is false and (R) is true

15. **विधान (A)** : कामाच्या ठिकाणी लैंगिक छळास प्रतिबंध हे केवळ मिथक होय.

कारण (R) : मालक आणि कामगार लैंगिक समानतेचे काटेकोरपणे पालन करतात.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
(C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
(D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

16. **विधान (A)** : भारतातील कामगार संघटनांची स्थिती दोलायमान आहे.

कारण (R) : स्पर्धात्मक आर्थिक बाजारपेठ आणि जागतिकीकरण यामुळे व्यवस्थापन धोरणे आणि प्रचलित व्यवस्थेत बदल झाले आहेत.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

17. Which of the following is *not* a function of medical social worker ?

- (A) Administration
- (B) Psychoeducation
- (C) Hospitality
- (D) Need assessment

18. Match the following for their association and choose the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (i) Chronic psychotic illness
- (ii) Phobia
- (iii) ADHD
- (iv) Violent behaviour

List II

- (1) Behaviour modification
- (2) Hospitalization
- (3) Environmental modification
- (4) Electro-convulsive therapy

Codes :

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(2)	(1)	(3)	(4)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

17. हे मानसोपचार समाज कार्यकर्त्यांचे कार्य **नाही**.

- (A) प्रशासनिक
- (B) मनो-शिक्षण
- (C) आदरातिथ्य
- (D) गरजा मूल्यांकन

18. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून **योग्य** उत्तर निवडा :

यादी I

- (i) दीर्घकालीन मानसिक आजार
- (ii) फोबिआ
- (iii) एडीएचडी
- (iv) हिंसक वर्तन

यादी II

- (1) वर्तन बदल
- (2) रुग्णालयात दाखल करणे
- (3) वातावरण बदल
- (4) इलेक्ट्रो-कोव्हलसीव्ह थेरपी

संकेतांक :

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(2)	(1)	(3)	(4)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

19. Match the following and choose the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (i) Schizophrenia
- (ii) Depression
- (iii) Conversion reactions
- (iv) Mania

List II

- (1) Suicidal ideation
- (2) Emotional blunting
- (3) Euphoria
- (4) Writer's cramp

Codes :

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(1)	(2)	(4)	(3)
(C)	(2)	(1)	(4)	(3)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

19. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (i) सिझोफ्रेनिया
- (ii) उदासिनता
- (iii) कव्हेशन रिएक्शन
- (iv) मॅनिया

यादी II

- (1) आत्मघातकी कल्पनाशक्ती
- (2) भावनिक बोथटता
- (3) अत्यानंद अवस्था
- (4) रायटर्स क्रॅम्प

संकेतांक :

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(1)	(2)	(4)	(3)
(C)	(2)	(1)	(4)	(3)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

20. Name the technique used in group therapy in which clients perform roles, often playing the parts of themselves in various socially stressful situations and sometimes playing the parts of their antagonists :

- (A) Psychodynamics
- (B) Psychoneurosis
- (C) Psychodrama
- (D) Psychoeducation

21. Which of the models of community organisation has the underlying assumption that “Community practice is based on the belief that in order to effect change, a wide variety of community people should be involved in planning, implementation and evaluation’ ?

- (A) Locality Development Model
- (B) Social Planning Model
- (C) Social Action Model
- (D) Community Empowerment Model

20. जेव्हा आशिल बऱ्याचदा विविध सामाजिक तणावपूर्ण स्थितील स्वःच्या तसेच कधीकधी आपल्या विरोधकांच्या भूमिका पार पाडतात अशा वेळी समूह उपचार पद्धतीमध्ये ज्या तंत्राचा वापर केला जातो त्यास काय म्हणतात ?

- (A) मनोगतिकी
- (B) मज्जाविकृती
- (C) मनोनाट्य
- (D) मानसिक शिक्षण

21. “परिणामकारक बदल करण्यासाठी विविध प्रकारच्या लोकांचा नियोजन, अंमलबजावणी आणि मूल्यमापनामध्ये समावेश असणे यावर समुदाय कार्य विश्वास ठेवते.”

वरील गृहीतक समुदाय संघटनाच्या कोणत्या प्रारूपचे आहे ?

- (A) स्थानीय विकास प्रारूप
- (B) सामाजिक नियोजन प्रारूप
- (C) सामाजिक कृती प्रारूप
- (D) समुदाय सक्षमीकरण प्रारूप

22. **Assertion (A)** : The Constitution of India, in Article 45, clearly intended to ensure that every child received care and education from birth upto the age of 14 years.

Reason (R) : But all along this directive has been interpreted narrowly as applicable only to the education of children from the age of five or six upwards.

Select the correct answer from the codes given below.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

22. **विधान (A)** : भारतीय राज्यघटना कलम 45 मध्ये प्रत्येक बालकाला जन्मापासून ते वयाच्या 14 व्या वर्षापर्यंत काळजी आणि शिक्षण घेण्यास स्पष्टपणे आश्वासित करते.

कारण (R) : परंतु या सर्व मागदर्शक तत्वांचे विश्लेषण मर्यादित अर्थाने करून 5 किंवा 6 वर्ष वयापासून बालकांच्या शिक्षणासाठी त्याचा अवलंब करतो.

खाली दिलेला संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

23. According to poverty among the tribes was created, not evolved from within.

- (A) M.K. Gandhi and Jawaharlal Nehru
 (B) Jawaharlal Nehru and Elvin Verrier
 (C) A.V. Thakkar and J.H. Hutton
 (D) Russel and Sardar Patel

24. **Assertion (A)** : All NGOs are not voluntary in nature.

Reason (R) : Voluntary organisations are initiated by individuals or groups of individuals for welfare and development and NGOs are initiated, sponsored and constituted in India generally by government as autonomous bodies for pursuing some specific development objectives.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
 (C) (A) is true but (R) is false
 (D) (A) is false but (R) is true

23. खालीलपैकी कोणाच्या मते आदिवासी समुदायांमधील दारिद्र्य स्वाभाविक विकसित झालेले नसून ते 'निर्माण' केले गेले ?

- (A) एम.के. गाँधी आणि जवाहरलाल नेहरू
 (B) जवाहरलाल नेहरू आणि एल्विन वेरिअर
 (C) ए.व्ही. ठक्कर आणि जे.एच. हट्टन
 (D) रसेल आणि सरदार पटेल

24. **विधान (A)** : सर्व अशासकीय संस्था या स्वयंसेवी संस्था नसतात.

कारण (R) : स्वयंसेवी संस्था या कल्याण किंवा विकासासाठी व्यक्ती किंवा व्यक्तींच्या गटाने सुरू केलेल्या असतात आणि अशासकीय संस्था भारतात साधारणपणे विशिष्ट विकास उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी सरकारने सुरू, पुरस्कृत आणि प्रस्थापित केलेल्या असतात :

- (A) (A) व (R) दोन्ही ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
 (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
 (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
 (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर

25. Panchayati Raj reforms were introduced through the 73rd Constitutional amendment to facilitate :

- (A) Planning at micro-level and to strengthen the Gram Sabha
- (B) Role of District Planning and Development Council
- (C) Implementation of Rural development scheme
- (D) Democratic decentralisation

26. Person is having affiliation with the community in which he/she live could be the member of :

- (A) Personal Communities
- (B) Communities of Locality
- (C) Communities of Identity
- (D) Communities of Practice

25. कोणत्या बाबीचे सुलभीकरण करण्यासाठी 73व्या घटनादुरुस्तीन्वये पंचायती राज संस्थामध्ये सुधारणा केल्या गेल्या ?

- (A) सूक्ष्म पातळीवरील नियोजन आणि ग्रामसभांचे बळकटीकरण
- (B) जिल्हा नियोजन आणि विकास परिषदेची भूमिका
- (C) ग्रामीण विकास योजनांची अंमलबजावणी
- (D) लोकशाहीचे विकेंद्रीकरण

26. व्यक्ती ज्या समुदायात वास्तव्य करते त्या समुदायाशी ती संलग्नित असते. अशी व्यक्ती खालीलपैकी कोणत्या प्रकारच्या समुदायाचे सदस्य असते ?

- (A) वैयक्तिक समुदाय
- (B) स्थानिकांचा समुदाय
- (C) ओळखीचा समुदाय
- (D) व्यावसायिक समुदाय

27. **Assertion (A)** : According to UNICEF, 'state of the world's children 2009' report 47% of India's women aged 20-24 were married before the legal age of 18 with 56% in rural areas. It also shows that 40% of the World's child marriage occur in India.

Reason (R) : In India, through the legal age for marriage is 18 years for girls and 21 years for boys some 70% of Indians live in villages where family, caste and community pressures are more effective than any legislative.

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

27. **विधान (A)** : युनिसेफच्या 2009 मधील 'जागतिक बाल स्थिती' अहवालानुसार भारतातील 20-24 वयोगटातील 47% महिलांचे विवाह कायदेशीर वय 18 पूर्वीच होतात. अशा बेकायदेशीर विवाहाचे प्रमाण ग्रामीण भागात 56% इतके होते. पुढे हा अहवाल असेही सांगतो की जगात होणाऱ्या एकूण बालविवाहांपैकी 40% बाल विवाह भारतात होतात.

कारण (R) : भारतात मुलींचे आणि मुलांचे कायदेशीर विवाहाचे वय अनुक्रमे 18 आणि 21 असे असले तरी 70% च्या आसपास राहणारे ग्रामीण भारतीयांवर कायद्यापेक्षा कुटुंब, जात आणि समुदाय यांचा दबाव अधिक परिणामकारक असतो.

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे पण (R) बरोबर आहे

28. If you belonged to a tribe residing in a PESA area, which of the following would not be under the control of your community ?

- (A) Right to minor forest produce
- (B) Right to hunt animals
- (C) Right to decide on sanction of projects
- (D) Right to Minor Water bodies

29. The following are the dimension of quality of life :

- (a) Material Living Condition
- (b) Health
- (c) Education
- (d) Leisure and Social Interactions

Choose the *correct* answer :

- (A) (a) only
- (B) (a) and (b) only
- (C) (a), (b) and (c) only
- (D) (a), (b), (c) and (d)

28. तुम्ही जर 'पेसा' क्षेत्रात वास्तव्य करणारे आदिवासी समुदायाचे सदस्य असाल, तर खालीलपैकी कोणता हक्क तुमच्या समुदायाच्या नियंत्रणाबाहेर असतो ?

- (A) किरकोळ वन उत्पादनाचा हक्क
- (B) शिकार करण्याचा हक्क
- (C) प्रकल्प मंजूरीवर निर्णय घेण्याचा हक्क
- (D) किरकोळ जल परिषदांचा हक्क

29. गुणवत्तापूर्ण जीवनाचे खालील पैलू आहेत :

- (a) जगण्याची भौतिक स्थिती
- (b) आरोग्य
- (c) शिक्षण
- (d) मोकळ्या वेळ आणि सामाजिक आंतरक्रिया

अचूक पर्याय निवडा :

- (A) फक्त (a)
- (B) फक्त (a) आणि (b)
- (C) फक्त (a), (b) आणि (c)
- (D) (a), (b), (c) आणि (d)

30. Which of the following is *not* a financial power of the Gram Panchayat ?

- (A) Power to collect money
- (B) Discretion in collecting money
- (C) Power to spend money
- (D) Discretion in spending money

31. The Student Social Worker (SSW) found that her client, a child who was a victim of abuse within the family and was using 'dissociation' as a survival response to trauma. The child demonstrated feelings of uncertainty, puzzlement and conflict about her identity.

Which of the following terms describes the child's condition ?

- (A) Amnesia
- (B) Depersonalisation
- (C) Identity confusion
- (D) Identity alteration

30. खालीलपैकी कोणते आर्थिक अधिकार ग्राम-पंचायतीचे नाहीत ?

- (A) पैसे संकलन करण्याचे अधिकार
- (B) पैसे संकलन करण्याचे विशेष अधिकार
- (C) पैसे खर्च करण्याचे अधिकार
- (D) पैसे खर्च करण्याचे विशेष अधिकार

31. समाजकार्य विद्यार्थ्याला त्याच्या बालक अशिलासंदर्भात असे लक्षात आले कि तो कुटुंबातील शोषणाचा बळी आहे आणि अलिप्तपणा हा त्याने आघातावर जगण्याकरिता प्रतिसाद म्हणून उपयोगात आणला. बालकाच्या वर्तनात स्वतःच्या ओळखीविषयी अनिश्चितता, गोंधळ आणि संघर्ष दिसत होता.

खालीलपैकी कोणती संकल्पना बालकाची स्थिती दर्शविते ?

- (A) स्मृतिभ्रंश
- (B) स्वव्यक्तिमत बदलण्याची भावना
- (C) ओळखीविषयी गोंधळ
- (D) ओळख बदल

32. Which among the following is *not* an example of an Institution ?

- (A) Peer group
- (B) Marriage
- (C) Kinship
- (D) Family

33. Which of the following falls under prenatal mortality ?

- (A) Early neo-natal deaths
- (B) Late foetal deaths
- (C) Late foetal and early neo-natal deaths
- (D) Early foetal and late neo-natal deaths

32. खालीलपैकी कोणता संस्थेच उदाहरण नाही ?

- (A) समवयस्क समूह
- (B) विवाह
- (C) नातेसंबंध
- (D) कुटुंब

33. खालीलपैकी कोणता प्रसूतीपूर्व मृत्यूमधे समावेश होतो ?

- (A) अर्भकापूर्व मृत्यू
- (B) गर्भानंतर मृत्यू
- (C) गर्भानंतर आणि अर्भकापूर्व मृत्यू
- (D) गर्भापूर्व आणि अर्भकानंतर मृत्यू

34. The right of the elderly poor to be supported by children with sufficient means can be enforced under of the Criminal Procedure Code (CPC).

(A) Section 75

(B) Section 125

(C) Section 77

(D) Section 128

35. Right of children to Free and Compulsory Education Act, 2009 guarantees public education, free of cost to children between :

(A) 6—12 years of age

(B) 6—14 years of age

(C) 6—18 years of age

(D) 6—10 years of age

34. पर्याप्त साधनसंपन्नता असलेल्या मुलांनी आपल्या गरीब वृद्धांना साहाय्यता करण्याच्या अधिकारांला बंधनकारक अंमलबजावणी करण्याचे प्रावधान अपराध आचारप्रक्रिया संहितेच्या या कलमात आहे.

(A) कलम 75

(B) कलम 125

(C) कलम 77

(D) कलम 128

35. बालकांचा मोफत व सक्तीचा शिक्षण कायदा 2009 अंतर्गत मुलांना सार्वजनिक शिक्षण व मोफत शिक्षणाची हमी देते.

(A) 6—12 वयातील

(B) 6—14 वयातील

(C) 6—18 वयातील

(D) 6—10 वयातील

36. Which of the following is a strategy most commonly used in women's movements ?

- (A) Campaigning
- (B) Showing solidarity
- (C) Advocacy
- (D) All of the above

37. 'Learning Without Burden' recommends :

- (a) Helping the child to link school knowledge with everyday experiences
 - (b) Promoting examination loaded system
 - (c) Promoting joyful learning
 - (d) Increasing curriculum content
- (A) (a) and (b)
 - (B) (a) and (c)
 - (C) (b) and (c)
 - (D) (b) and (d)

36. महिलांच्या चळवळीतील अगदी सर्वसाधारणपणे वापरली जाणारी नीती :

- (A) अभियान
- (B) एकता दाखविणे
- (C) समर्थन
- (D) वरील सर्व

37. 'ओझ्या शिवाय शिक्षण' याची शिफारस करते :

- (a) शालेय ज्ञानाचा दैनंदिन अनुभवाशी सांगड घालण्याकरिता मदत करणे
 - (b) परीक्षा व्यवस्था पुरस्कृत करणे
 - (c) आनंदयुक्त शिक्षण पुरस्कृत करणे
 - (d) अभ्यासक्रमाचे घटक वाढविणे
- (A) (a) आणि (b)
 - (B) (a) आणि (c)
 - (C) (b) आणि (c)
 - (D) (b) आणि (d)

38. UNMDG stands for :

- (A) United Nations 'Multiple Development Goals'
- (B) United Nations 'Multiple Development Grants'
- (C) United Nations 'Millennium Development Goals'
- (D) United Nations 'Millenium Development Grants'

39. One of the consequences of sex stereotypes is that :

- (A) It promotes equal opportunities for women at all levels
- (B) It undermines women's achievements attributing them to luck rather than ability or skill
- (C) It promotes nurturing and showcasing of women's talents and skills
- (D) It preserves culture and traditions of the society

38. यु.एन.एम.डी.जी. म्हणजे :

- (A) युनायटेड नेशन्स मल्टीपल डेव्हलपमेन्ट गोल्स
- (B) युनायटेड नेशन्स मल्टीपल डेव्हलपमेन्ट ग्रॅन्ट्स
- (C) युनायटेड नेशन्स मिलेनियम डेव्हलपमेन्ट गोल्स
- (D) युनायटेड नेशन्स मिलेनियम डेव्हलपमेन्ट ग्रॅन्ट्स

39. लैंगिक साचेबद्ध वर्तनाचा हा एक परिणाम आहे :

- (A) महिलांमध्ये सर्वस्तरावर समान संधी प्रोत्साहित करणे
- (B) महिलांच्या उपलब्धीनां त्यांच्या क्षमता किंवा कौशल्यास महत्त्व न देता नाशीबास महत्त्व देवून कमी लेखणे
- (C) महिलांची प्रतिभा, क्षमता आणि कौशल्यांच संगोपन आणि प्रकटीकरणास प्रोत्साहन देणे
- (D) समाजाच्या परंपरा आणि 'संस्कृतीच जतन करणे

40. Which of the following is a terminal method of contraception ?

- (A) Intrauterine device
- (B) Condom
- (C) Diaphragm
- (D) Tubectomy

41. Human rights expects these things in respect to human being :

- (a) Recognition
 - (b) Respect
 - (c) Dignity
 - (d) Disparity
- (A) (a), (b), (d)
 - (B) (a), (b), (c)
 - (C) (b), (c), (d)
 - (D) (c), (d)

40. खालीलपैकी ही पद्धती संतती नियमनाची कायमस्वरूपी पद्धती आहे :

- (A) इंटरायुटेरीना डिव्हाईस
- (B) कण्डोम
- (C) डायफ्राम
- (D) ट्युबेक्टॉमी

41. मानव अधिकारात मानवाच्या संदर्भात हे अपेक्षित आहे :

- (a) ओळख
 - (b) आदर
 - (c) सन्मान
 - (d) भेद
- (A) (a), (b), (d)
 - (B) (a), (b), (c)
 - (C) (b), (c), (d)
 - (D) (c), (d)

42. **Assertion (A)** : Economic deprivation leads to crime.

Reason (R) : Because access to resources is perceived as social development.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

43. The concept 'Social Reality of Crime' is coined by :

(A) Karl John

(B) Karl Marx

(C) Lombroso

(D) H. Thaft

42. **विधान (A)** : आर्थिक वंचितता अपराधांना चालना देते.

कारण (R) : साधनांचा उपयोग करण्याच्या संधीला सामाजिक विकास समजला जातो.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

43. 'अपराधांच सामाजिक वास्तव ही संकल्पना यांनी मांडली :

(A) कार्ल जॉन

(B) कार्ल मार्क्स

(C) लोम्ब्रोसो

(D) एच. थाफ्ट

44. Child Welfare Committee consists of members who has degree of :

- (a) Social work
- (b) Child psychology
- (c) Family welfare
- (d) Human development

(A) (a)

(B) (a), (b), (d)

(C) (c) and (d)

(D) (b)

45. 'Petty offences' generally means when maximum years punishment.

(A) 5

(B) 7

(C) 1

(D) 3

44. बाल कल्याण समितीमध्ये अश्या सदस्यांचा समावेश असतो, ज्यांच्याकडे विषयाची पदवी असते.

(a) समाजकार्य

(b) बाल-मानसशास्त्र

(c) कुटुंब कल्याण

(d) मानव-विकास

(A) (a)

(B) (a), (b), (d)

(C) (c) आणि (d)

(D) (b)

45. साधारणपणे 'क्षुल्लक अपराध' म्हणजे ज्यामध्ये जास्तीत जास्त शिक्षा वर्षांची दिली जाते.

(A) 5

(B) 7

(C) 1

(D) 3

46. **Assertion (A)** : Corporal punishment 'means the subjecting of a child by any person to physical harm.

Reason (R) : But does not involve infliction of pain as retribution for an offence.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

47. 'A' killed 'B' in self-defence, because 'B' was affecting 'A' with sword. This is known as

- (A) Culpable homicide
- (B) Justifiable homicide
- (C) Murder
- (D) Attempt to murder

46. **विधान (A)** : 'शारीरिक दण्ड' म्हणजे बालकाला कोणत्याही स्वरूपाची शारीरिक इजा पोहचविणे.

कारण (R) : परंतु यात केलेल्या अपराधाचा बदला म्हणून दुःख देणे याचा समावेश होत नाही.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

47. 'अ' ने 'ब' ला स्वरक्षणासाठी मारले, कारण 'ब' हा 'अ' वर तलवारीने हल्ला करित होता. याला म्हणतात.

- (A) मनुष्यवधाचा दोषी
- (B) न्यायसंगत मनुष्यवध
- (C) खून
- (D) खुनाचा प्रयत्न

48. MCOCA is :

- (A) The Maharashtra Control of Crime Act
- (B) The Miscellaneous Crime Control Act
- (C) The Maharashtra Control of Organised Crime Act
- (D) The Maharashtra Centre of Crime Control Act

49. The 'Just World Phenomenon' was coined by :

- (A) Edward E
- (B) McIver
- (C) Melvin Lerner
- (D) Maslow

48. 'मकोका' म्हणजे :

- (A) द महाराष्ट्र कंट्रोल ऑफ क्राईम अॅक्ट
- (B) द मिसलेनिअस क्राईम कंट्रोल अॅक्ट
- (C) द महाराष्ट्र कंट्रोल ऑफ ऑर्गनाईज्ड क्राईम अॅक्ट
- (D) द महाराष्ट्र सेन्टर ऑफ क्राईम कंट्रोल अॅक्ट

49. द 'जस्ट वर्ल्ड फेनोमीनन' ही संकल्पना यांनी मांडली :

- (A) एडवर्ड इ.
- (B) मॅकइव्हर
- (C) मेलविन लर्नर
- (D) मॅसलो

50. Child Welfare Committee has power to :

- (a) Protect the safety of child
 - (b) Foster care of the child
 - (c) Refer the child for counselling
 - (d) Refer the child to higher court
- (A) (a)
(B) (b)
(C) (d)
(D) (a), (b), (c)

51. Failure to develop consistent identity results in :

- (A) Inferiority complex
- (B) Role confusion
- (C) Social isolation
- (D) Stagnation

52. Looking glass concept of self-development has been propagated by :

- (A) D.M. Austin
- (B) C.E. Abraham
- (C) C.H. Cooley
- (D) S.E. Roche

50. बाल कल्याण समितीला हे अधिकार आहेत :

- (a) बालकांची सुरक्षितता
 - (b) बालकांच्या पालपोषणाची जबाबदारी
 - (c) समुपदेशनाकरिता पाठविणे
 - (d) उच्च न्यायालयात पाठविणे
- (A) (a)
(B) (b)
(C) (d)
(D) (a), (b), (c)

51. स्वची सुसंगत ओळख न निर्माण करण्याचा परिणाम :

- (A) न्यून गंड
- (B) भूमिकांमधला गोंधळ
- (C) सामाजिक विलगीकरण
- (D) साचलेपण

52. स्वयं विकासाबाबतची 'लुकिंग ग्लास' ही संकल्पना खालीलपैकी कोणी मांडली ?

- (A) डी.एम. ऑस्टिन
- (B) सी.ई. अब्राहम
- (C) सी.एच. कुले
- (D) एस.ई. रोच

53. The emphasis of community organisation is an initiating a process to :

- (A) Achieve welfare of the community
- (B) Develop capacity of the community
- (C) Fulfil needs of the community
- (D) Integrate groups within the community

54. Which of the following are tools of data collection ?

- (a) Interview
- (b) Questionnaire
- (c) E-mail
- (d) FGD's
- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (c)
- (D) (a), (b), (c), (d)

53. समुदाय संघटनाचा भर ही प्रक्रिया पुढाकार घेण्यावर असते.

- (A) समुदायाच कल्याण प्राप्त करणे
- (B) समुदायाच्या क्षमता वाढविणे
- (C) समुदायाच्या गरजा भागविणे
- (D) समूह आणि समुदाय सम्मिलित करणे

54. खालीलपैकी कोणते तथ्य संकलनाचे साधने आहेत ?

- (a) मुलाखत
- (b) प्रश्नावली
- (c) इमेल
- (d) एफ.जी.डीज.
- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (c)
- (D) (a), (b), (c), (d)

55. Which of the following schemes does not have an impact on women empowerment ?

- (A) ICDS Scheme
- (B) Swadhar Yojana
- (C) ASIDE Scheme
- (D) Ujjawala Yojana

56. Federalism is

- (a) Mixed or compound mode of government
- (b) Combining regional governments in a single political system
- (c) Centralization of power
- (d) Regional government subordinate to central government

Codes :

- (A) (a) and (b)
- (B) (a), (b) and (d)
- (C) (a), (c) and (d)
- (D) (a), (b), (c) and (d)

55. खालीलपैकी कोणत्या योजनेचा महिला सक्षमीकरणावर परिणाम झालेला नाही ?

- (A) आय.सी.डी.एस. योजना
- (B) स्वाधार योजना
- (C) ए.एस.आय.डी.ई. योजना
- (D) उज्ज्वला योजना

56. सांघिकवाद हा

- (a) मिश्र किंवा संयुक्त शासन प्रकार
- (b) प्रादेशिक सरकारांचे मिळून तयार झालेली एकपक्षीय राजकीय व्यवस्था
- (c) सत्तेचे केंद्रीकरण
- (d) केंद्रीय सरकारांपेक्षा दुय्यम असलेले प्रादेशिक सरकार

संकेतांक :

- (A) (a) आणि (b)
- (B) (a), (b) आणि (d)
- (C) (a), (c) आणि (d)
- (D) (a), (b), (c) आणि (d)

57. worked on achievement motivation and goal setting behaviour.

- (A) Maslow
- (B) McClelland and Atkinson
- (C) McClelland
- (D) Confucius

58. is *not* a quality of Robert Redfield's explanation of "The Little Community".

- (A) Distinctiveness
- (B) Small size
- (C) Self-sufficiency
- (D) Heterogeneity

59. The objective of the recently launched scheme HRIDAY is :

- (A) to provide subsidized treatment to heart patients
- (B) to fund medical facilities in rural areas
- (C) to create awareness about life-style diseases
- (D) to preserve heritage sites and monuments

57. ध्येय निश्चिती व महत्त्वाकांक्षा प्रेरण यावर यांनी काम केले.

- (A) मॅस्लो
- (B) मॅक्लेलॅण्ड व अँटकीन्सन
- (C) मॅक्लेलॅण्ड
- (D) कन्फ्युशिअस

58. रॉबर्ट रेडफील्डने स्पष्ट केलेल्या 'लघू समुदायात' या लक्षणाचा समावेश होत नाही :

- (A) वेगळेपणा
- (B) लहान आकार
- (C) स्वयंपूर्णता
- (D) विभिन्नता

59. अलीकडे सुरू केलेल्या "हृदय" योजनेचे उद्दिष्टे कोणती ?

- (A) हृदय रोग्यांना सवलतीच्या दरात उपचार पुरविणे
- (B) ग्रामीण भागात वैद्यकीय सुविधांसाठी निधी देणे
- (C) जीवनशैलीशी संबंधित आजारांविषयी जागृती निर्माण करणे
- (D) वारसा स्थळे आणि स्मारकांचे संवर्धन व जतन करणे

60. The concept 'learning without burden' is the outcome of :

- (A) Yash Pal Committee
- (B) Rajgopal Committee
- (C) Kothari Commission
- (D) Radhakrishnan Committee

61. CWC stands for :

- (A) Child Welfare Committee
- (B) Committee for Welfare of Children
- (C) Care and Welfare of Children
- (D) Central Welfare Committee

60. 'ओझ्याशिवाय शिक्षण' ही संकल्पना कोणत्या समितीचे फलित आहे ?

- (A) यशपाल समिती
- (B) राजगोपाल समिती
- (C) कोठारी कमिशन
- (D) राधाकृष्णन समिती

61. सी.डब्ल्यू.सी. म्हणजे :

- (A) चाईल्ड वेलफेअर कमिटी
- (B) कमिटी फॉर वेलफेअर ऑफ चिल्ड्रन
- (C) केअर अँड वेलफेअर ऑफ चिल्ड्रन
- (D) सेन्ट्रल वेलफेअर कमिटी

62. Crisis intervention is :

- (A) A life-changing event
- (B) Psychological first aid
- (C) A form of behaviour modification
- (D) Gratification of personal needs

63. A relatively permanent change in behaviour that happens as a result of experience is known as :

- (A) Learning
- (B) Life-long learning
- (C) Experimental learning
- (D) Organizational learning

62. आपत्ती हस्तक्षेप ही :

- (A) जीवन बदलवणारी घटना
- (B) मानसिक प्रथमोपचार
- (C) वर्तन बदलाचा एक प्रकार
- (D) व्यक्तिगत गरजांची पूर्ती

63. अनुभवाचा परिणामस्वरूपी वर्तनात होणारा तुलनेने स्थायी बदल म्हणजे :

- (A) अध्ययन
- (B) आजीवन शिक्षण
- (C) अनुभवाधिष्ठीत अध्ययन
- (D) संघटनात्मक अध्ययन

64. **Assertion (A)** : Knowledge through empiricism involves gaining knowledge through objective observation.

Reason (R) : Knowledge not based only on the experiences.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

65. Which of the following is *not* an unwelcome act or behaviour under the Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013 ?

- (A) Physical contact and advances
- (B) Demand or request for sexual favours
- (C) Making sexually coloured remarks
- (D) Imposing a dress code on women employees

64. **विधान (A)** : प्रायोगितेद्वारे प्राप्त ज्ञानात वस्तुनिष्ठ निरीक्षणाद्वारे प्राप्त ज्ञानाचा समावेश असतो.

कारण (R) : ज्ञान हे केवळ अनुभवावर आधारित नसते.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

65. कामाच्या ठिकाणी स्त्रियांवरील लैंगिक छळ (प्रतिबंध, मज्जाव आणि निवारण) अधिनियम, 2013 नुसार खालीलपैकी कोणती कृती किंवा वर्तन स्वागतार्ह नाही ?

- (A) शारीरिक संपर्क आणि जवळ जाण्याचा प्रयत्न
- (B) शारीरिक संबंधाची मागणी
- (C) लैंगिक शेरबाजी करणे
- (D) महिला कामगारांवर विशिष्ट पोषाखाची सक्ती

66. **Assertion (A)** : Regionalism is a major cause of social unrest.

Reason (R) : Because victims of regionalism gets influenced by anti-social activities and fanaticism.

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true and (R) is false
- (D) (A) is false and (R) is true

67. The Hindu Marriage Act of 1955 *does not* apply to :

- (A) Buddhist
- (B) Jain
- (C) Sikh
- (D) Parsi

66. **विधान (A)** : सामाजिक अराजकतेच प्रमुख कारण प्रादेशिकतावाद आहे.

कारण (R) : प्रादेशिकतावादाचे बळी हे समाजविघातक क्रिया आणि धर्माधता यांनी प्रभावी झालेले असतात.

खाली दिलेल्या संकेतांकामधून **योग्य** पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

67. हिंदु विवाह अधिनियम 1955, खालीलपैकी कोणास लागू **नाही** ?

- (A) बौद्ध
- (B) जैन
- (C) सिख
- (D) पारसी

68. In research these are the sources of knowledge :

(a) Superstition

(b) Intuition

(c) Authority

(d) History

(A) (a), (b)

(B) (a), (b), (c), (d)

(C) (b), (c), (d)

(D) (a), (d)

69. In experimental research design, a researcher used (a) 'Counselling' techniques for; (b) 'crises resolution'. Identify independent and dependent variable :

(A) (b) is independent and (a) is dependent

(B) (a) and (b) both are independent

(C) (a) and (b) both are dependent

(D) (a) is independent and (b) is dependent

68. संशोधनात हे ज्ञानाचे स्रोत आहेत :

(a) अंधश्रद्धा

(b) अंतर्ज्ञान

(c) अधिकार

(d) इतिहास

(A) (a), (b)

(B) (a), (b), (c), (d)

(C) (b), (c), (d)

(D) (a), (d)

69. प्रयोगात्मक संशोधन आराखड्यात संशोधकाने

(a) समुपदेशन तंत्र; (b) संघर्ष सोडवणुकीकरिता

उपयोगात आणले यामध्ये स्वतंत्र आणि अवलंबित

चल ओळखा :

(A) (b) स्वतंत्र चल आणि (a) अवलंबित चल

(B) (a) आणि (b) दोन्ही स्वतंत्र चल

(C) (a) आणि (b) दोन्ही अवलंबित चल

(D) (a) स्वतंत्र चल आणि (b) अवलंबित चल

70. **Assertion (A)** : The demand for reservations of various communities for employment is increasing by the day.

Reason (R) : The neoliberal policies of the state have encouraged free markets, reduced jobs and endangered the survival of the poor.

Select the *correct* answer using the codes given below :

Codes :

- (A) (A) is true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) (A) is true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is not true but (R) is correct
- (D) (A) is not true and (R) is not correct

71. The Honourable High Court, Mumbai has recently passed structures against the state government for its inability to curb malnutrition deaths in tribal areas. Which of the following writs will be “useful to citizens to prohibit dereliction of duty by officer” :

- (A) Writ of Habeas Corpus
- (B) Writ of Mandamus
- (C) Writ of Prohibition
- (D) Writ of Certiorari

70. **विधान (A)** : दिवसेंदिवस रोजगारासाठी विविध समुदायांकडून आरक्षणाची मागणी वाढत आहे.

कारण (R) : सरकारची नव-उदारतेची धोरणे मुक्त बाजारपेठांना प्रोत्साहन देतात, रोजगार घटवून गरीबांचे जगणे धोक्यात आणतात.

खालीलपैकी अचूक संकेतांकाची निवड करा :

संकेतांक :

- (A) (A) हे बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर नाही पण (R) हे बरोबर आहे
- (D) (A) हे बरोबर नाही पण (R) चूक आहे

71. आदिवासी क्षेत्रातील कुपोषणामुळे झालेल्या मृत्यूंना आळा घालण्यात राज्य सरकारला अपयश आल्याच्या पार्श्वभूमीवर अलीकडेच मुंबई उच्च न्यायालयाने राज्य सरकारवर टिकात्मक मत व्यक्त केले. अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या कर्तव्यामध्ये केलेले दुर्लक्ष थांबविण्यासाठी नागरिकांना कोणती याचिका उपयुक्त ठरेल ?

- (A) हबीस कॉर्प्स याचिका
- (B) मन्डामस याचिका
- (C) प्रतिबंध याचिका
- (D) वरिष्ठ न्यायालयाच्या पुनर्विचार याचिका

72. The basic single subject design in intervention research is known as

- (A) ABC design
- (B) AAA design
- (C) A design
- (D) AB design

73. Human Development Index is a composite of :

- (A) Income, health and education indicators
- (B) Poverty, human rights and unemployment indicators
- (C) Health, education and quality of life indicators
- (D) Income, trade and investment indicators

72. हस्तक्षेप संशोधनातील आधारभूत एकक विषय आराखड्याला असे संबोधले जाते.

- (A) अबक आराखडा
- (B) अअअ आराखडा
- (C) अ आराखडा
- (D) अब आराखडा

73. मानव विकास निर्देशांकात कोणते संयुक्त घटक आहेत ?

- (A) उत्पन्न, आरोग्य आणि शिक्षण
- (B) गरिबी, मानवी हक्क आणि बेरोजगारी
- (C) आरोग्य, शिक्षण आणि गुणवत्तापूर्ण जीवन
- (D) उत्पन्न, व्यापार आणि गुंतवणूक

74. Normal distribution curve is of

- (A) Bell-shaped
- (B) Skewed shaped
- (C) Z-shaped
- (D) W-shaped

75. Under which of the following schemes are youth in the age group of 18-25 years engaged as volunteers to serve upto a maximum of two years in nation building activities ?

- (A) National Service Scheme
- (B) National Cadet Corps
- (C) National Volunteer Scheme
- (D) National Youth Corps

74. सामान्य वितरण वक्र हा असतो.

- (A) बेल-आकाराचा
- (B) झुकलेला-आकाराचा
- (C) झेड-आकाराचा
- (D) डब्ल्यू-आकाराचा

75. खालीलपैकी कोणत्या योजनेअंतर्गत, 18-25 वर्षामधील युवकांना जास्तीत जास्त दोन वर्षाकरिता राष्ट्रीय निर्माण कार्यात स्वयंसेवक म्हणून कार्य करता येते ?

- (A) राष्ट्रीय सेवा योजना
- (B) राष्ट्रीय कॅडेट कॉर्प्स
- (C) राष्ट्रीय स्वयंसेवक योजना
- (D) राष्ट्रीय युवा कॉर्प्स

JAN - 20318/III—A

ROUGH WORK